

Maranathakerk 11 juni 2017 zondag na Pinksteren, Trinitatis, 'Drie-eenheid'

Dienst van Schrift en Tafel

Jesaja 6:1-8

Rom 11: 33-36

Johannes 3: 1-15

Gemeente van Jezus Christus,

Hoe zie het Zuiderpark eruit op een mooie warme zomeravond? Dat zit vol. Overal mensen, hele families, allemaal om de barbecue. In zo'n nacht kwam Nicodemus. Het was de nacht van Pesach. De stad was overvol met pelgrims, zoiets als de Kirchentag, of Pinkpop. Voor velen geen plaats in de herberg. Onderdak was er nooit genoeg voor die topdagen, wie geen vrienden had of geen geld, kroop buiten onder een zeiltje, liefst bij een vuurtje. Want even zo vaak zal het steenkoud geweest zijn in Jeruzalem in het voorjaar, denk maar aan het vuur waar Petrus stond te kleumen, ook in de dagen van Pesach, in de nacht waarin hij zijn leermeester verloochende.

Nicodemus kwam in de nacht van Pesach naar Jezus. Een nacht waarin niemand sliep. 'Nessun dorma'. Omdat dan het verhaal verteld wordt en beleefd van God die zijn volk redde uit Egypte, door de zee, met 'tekenen', groots en onmiskenbaar van zijn hand.

Deze nacht is ook een nachtmerrie voor de overheid, de romeinse en de joodse overheid. Van alle kanten zijn mensen toegestroomd. Elk jaar loopt de spanning weer op onder de menigte die naar de stad trekt. Er hoeft maar dat te gebeuren en de boel explodeert, met groot leed ten gevolge. Zoveel verwachtingen, zoveel brandende harten, woede en frustratie, zoveel messiassen, die graag hun 'tekenen' vertoonden.

Tekenen horen bij Pesach, het is een zeer geladen, messiaanse, politieke-radical term. Waar tekenen gebeuren is een nieuw Pesach, een nieuwe Exodus nabij.

Taak van Nicodemus en zijn medebroeders in de Raad om daar zeer kritisch naar te kijken, en het geluid van heet- en warhoofden op tijd in de kiem te smoren. Omwille van het volk, om erger te voorkomen. Naar de raad van Gamaliël: beter één man doden dan een heel volk. Met als risico dat je tenslotte zelf niets meer ziet, alles afwijst, en die ene mist. Deze waakzaamheid, deze zorg die echt wel nodig was, vergroeit tot blindheid, je verbunkert.

Nicodemus is een teken van hoop, want hij ziet kans om in een omgeving waarin 'nee' de norm is toch open te blijven. Hij kijkt wél, en hij zegt: ik ben de enige niet, meer van ons zien wat je doet. Jij doet tekenen die niemand kan doen tenzij God met hem is.

Maar hij is degene die het lef heeft zelf contact te zoeken, de bunker te verlaten, zichzelf persoonlijk en ter plaatse op de hoogte te stellen. Deze mens, Jezus, zou degene kunnen zijn die we verwachten, op grond van zichtbare feiten, tekenen, degene die het Koninkrijk van God, het Messiaanse rijk komt vestigen. De erkenning is duidelijk, de vraag daarmee ook: wat ben je van plan, wat ga je doen? Meegegeven daarmee ook de boodschap: ik overweeg me bij je aan te sluiten. Hier zindert politiek.

Het loopt anders. Hij komt om over Jezus te praten, over zijn plannen. Maar zijn ingevouwen vraag naar wat Jezus gaat dóen lost op, verwaait in de geest van het antwoord van Jezus. Dat gaat niet over 'doen' alleen maar over 'zien' en 'binnengaan'. In een wereld, anders dan die we kennen, en die er toch al is, die op ons wacht, naar ons uitziet, in rust is, vriendelijk licht, een wereld die jij niet maakt waarvoor je niet strijdt te vuur en te zwaard, maar die wacht op jou tot je het ziet en binnengaat haast vanzelf vanuit het innerlijk teken, het innerlijk wonder waarvan Jezus spreekt wanneer hij de doop noemt van de Heilige Geest.

Water en Geest, de doop van Buiten en de doop van Binnen, de doop van Johannes die ons aanspoorde radicaal schoon schip te maken, je leven te veranderen, en de doop van Jezus die ons aanblaast van binnen, die onze harten verzacht, onze wonden heelt, onze ziel verheldert, in staat stelt onze greep op anderen los te laten, onze woede, onze afkeer. Die ons doet zien.

Jezus ontpolitiseert de komst van Nicodemus. Het woord Koninkrijk van God, staat hier alleen nog even om Nicodemus te helpen, het is zijn taal, maar elders in het Johannes evangelie vind je het niet meer. Jezus leidt Nicodemus, weg van het 'doen' naar een ander mens-zijn, naar leven dat blijft, niet breekt, eeuwig leven. Daar moet het over gaan.

Nicodemus komt in de nacht van Pesach, het evangelie is daar duidelijk over, net vóór onze lezing wordt van het Pesach feest verteld van het radicaal schoonmaken door Jezus van het huis van zijn Vader, het zuur moet weg, het vuil eruit, zoals dat hoort bij de voorbereiding op dát feest. Vanuit dat feest leidt het evangelie ons verder, naar de nacht van de catechumenen, de nacht van de doopleerlingen zoals de vroege kerk die vierde. Dopelingen doorwaakten de nacht van Pasen, werden nog één keer onderwezen in de kern van het geloof (zoals hier Jezus doet met Nicodemus) en tegen de ochtend, als het licht werd, werden zij gedoopt en gingen voor het eerst aan de Tafel van de Heer, de gekruisigde en opgestane. Na het gedeelte dat we hebben gelezen wordt dan ook die licht thematiek beschreven.

Pesachnacht wordt doopnacht, een leider, een leraar wordt leerling, de vraag naar het doen wordt hoe ga je ontvangen, hoe ga je zien, hoe ga je binnen, in wat er al is, in wat gegeven wordt.

Driemaal komen we Nicodemus tegen in de Bijbel, in het Johannes evangelie.

Driemaal, na dit gesprek vinden we hem later terug op zijn plaats in de raad, en vraagt zijn medebroeders ten aanzien van Jezus te doen wat de Wet, de Thora die zij allen hooghouden van hen vraagt: nooit iemand veroordelen voordat je zorgvuldig de feiten hebt onderzocht.

Maar wie zou dat durven? Alles wat buiten de vakjes ligt is ons vreemd. Als de werkelijkheid verontrustend zich bij je aandient kun je overgaan tot ontkennen, boos worden, schuld bij anderen leggen, controleren, proberen wat je niet wilt eronder te krijgen. De lijst is eindeloos.

Maar je kunt ook luisteren, toelaten, het anders zijn van de dingen, de ontredde, de boosheid, de ergernis, de drift, die dat teweegbrengt, net even langer verdragen dan je dacht te kunnen. Traag zijn in het antwoorden.

Nicodemus heeft het gedaan. We zien hem ten derde male aan het eind van het Evangelie van Johannes. Als hij samen met Jozef van Arimathea Jezus in het graf legt. Twee mannen die het geteisterde ontzielde lichaam van Jezus verzorgen. Zo verschrikkelijk, het kan zijn dat ze hem eigenhandig van het kruis moeten halen, in de kunst zien we Nicodemus vaak afgebeeld als degene die een voor een de spijkers eruithaalt, zodat het lichaam vrijkomt. Samen verzorgen ze hem en leggen zijn lichaam te ruste. Mannen, liefde, een prachtig beeld. Dit is wat leerlingen doen voor hun meester. Dit is wat Nicodemus deed.

Wat is er over van de tekenen die hij zag, de hoop die hij had. Hij legt het lichaam van zijn gekruisigde meester in het graf.

Mijn lichaam zei Jezus. Precies dat. Hij heeft ons gevraagd hem daarin te gedenken, wanneer we het brood delen. Daarom staat hier altijd in deze ruimte de tafel als stille gedachtenis, de ruimte waarin de tafel staat een paar treden hoger, als herinnering aan de bovenzaal waarin Jezus dit aan zijn leerlingen vroeg.

Brood en beker, aards zintuigelijk intiem nabij, tastbaar teken van wat niet in onze handen is maar wat zo rijkelijk gegeven wordt.

Amen.

Den Haag, Erika van Gemerden